

Res Claritatis MONITOR

zpravodajský týdeník

ročník VI., číslo 28

6. 12. 2009 / neprodejné

Z OBSAHU	Vrátí se do kostelů krása? Světový summit umělců ve Vatikánu	04
	Lidská práva v OSN pohledem Vatikánu. Církev trvá na přirozeném zákonu	06
	Umělec je strážcem krásy. Benedikt XVI. na setkání s umělci v Sixtinské kapli	07
	Proč spolu nemůžeme normálně mluvit? Ještě k diskuzi o mši svaté ve St. Boleslavi	10

TRADICE OTCŮ

Z listu svatého biskupa
Ambrože (kolem 339–397)
biskupu Konstancovi

Třímej kormidlo víry pevně, aby tě prudké bouře pozemského života nevyvedly z míry. I když je moře velké a širé, ty se nestraчай, vždyť Bůh svou Církev od základu nad moři vybudoval a pevně ji usadil nad proudy vod.

Nikoli náhodou tedy zůstává Boží církev vzdor všemu vlnobití světa stále pevná, jak se sluší na stavbu, která je zbudována na skále apoštolů, a její základy neochvějně odolávají útokům běsnícího moře. Vlny se jí snaží spláchnout, ona se neotřásá; a přestože se na ni často s ohlušujícím burácením obořují všechny živly tohoto světa, má zcela bezpečný přístav, v němž najdou záchranu všichni, kdo se do něho v nebezpečí uchýlí. Církev však není pouze vystavena náporu mořských proudů; také se na vlnách vznáší. A jsou to nejspíš ty vlny, o kterých se praví: Zdvíhají řeky svůj hlas. Existují totiž proudy, tryskající z nitra toho, jenž se napil nápoje Kristova a přijal Božího Ducha. A tyto vody pozdvíhají svůj hlas, když překypují milostí Ducha.

A je řeka, která se vlévá do srdcí Božích vyvolených jako bystřina. A také přívál vod, přinášející radost duši pokojné a tiché. Každý, koho tento mocný proud zaplaví, jako zaplavil evangelistu Jana nebo svatého Petra a Pavla, pozdvíhají svůj hlas; a jako roznese zvukový hlas apoštolů do všech končin světa slova radostné zvěsti, stejně i tento člověk začne kázat evangelium Pána Ježíše.

Přijmi tedy i ty, co ti Kristus nabízí, aby se i tvůj hlas rozezněl. Shromáždí Kristovu vodu, tu, která chválí Hospodina... Nuže, kdo hojně shromažďuje, hojně čte a snaží se porozumět, ten se naplňuje. A kdo se naplnil, může dávat vláhu jiným. A proto Písmo říká: Jestliže jsou mraky plné, vylévají déšť na zem. [...]

Foto: digmedia.asu.edu

Proč ještě slavíme 10. prosinec?

Připomeneme si Mezinárodní den lidských práv, ale kterých...

Pověřenec německé spolkové vlády pro lidská práva Günter Nooke požaduje více pozornosti pro pronásledované křesťany. Média podle něho opomíjejí, že křesťané jsou na celém světě největší skupinou, jež je pronásledována z náboženských důvodů.

Nooke také apeloval na křesťany, aby se proti pronásledování svých souvěrců ozývali, tak jako to činí jiné náboženské skupiny. Řekl, že politici a církevní představitelé se bojí ozvat proto, aby se nedostali do nějakého konfliktu.

Církve a křesťanské organizace, řekl Nooke, omezují debatu o lidských právech na změny klimatu, boj za mír a potírání chudoby. Ale práva jednotlivců na náboženskou svobodu pomíjejí.

U nás je situace stejná. Pronásledování křesťanů je tabu i pro církevní představitele. A pro média představuje totéž, co pro rozrušeného býka rudý hadr. Stane-li se v Indii či Pákistánu, že muslimové zapálí křesťanské domy a na obou stranách

zablokují ulici, aby lidé nemohli utéci, komentuje to český tisk jako „potyčky mezi křesťany a muslimy“. Pro sebevražedné atentáčníky, ničící lidské životy po desítkách či stovkách, rouhavě používají slovo „mučedník“.

10. prosince budeme zase slavit Mezinárodní den lidských práv. Bude se mluvit o Tibetu, o skupinových právech menšin, ale práva jednotlivých lidí na hledání pravdy, na vlastní rozum, na vlastní svědomí, ta zůstanou stranou.

Je mi líto, že 61 let po schválení *Všeobecné deklarace lidských práv* se 10. prosinec už definitivně stal svátkem kolektivního pokrytectví. Každý má právo na život – proto zabijeme nenarozené, postižené a umírající. Všechny formy otroctví jsou zakázány – proto se rozrůstá obchod se ženami a s dětmi. Rodina má nárok na ochranu ze strany společnosti a státu – proto je terčem útoků ze všech stran.

Dokončení na str. 2

Foto: www.quo-sb.cz/evropa1000

Svatováclavská přilbice se vrátila do stálé expozice Pražského hradu

Svatováclavská přilbice, která je jednou z nejvýznamnějších českých památek, se po restaurování vrátila do stálé expozice na Pražském hradě. Nyní je umístěna ve speciální schráně z nerozbitného skla, v níž je udržováno stálé klima. Pražský hrad ji má dlouhodobě zapůjčenou od Metropolitní kapituly u svatého Víta. Svatému Václavovi mohla patřit starší část helmy. Ozdobný nánošek s postavou Krista či severského boha Odina pochází z vikingského prostředí a byl připojen zřejmě až koncem 10. století.

ČTK

Dokončení ze str. 1

Čteme-li si dnes znovu text *Všeobecné deklarace lidských práv*, je jasné, že od těsně poválečné doby se evropská a částečně i americká společnost posunula někam úplně jinam. Že odmítá filosofický a náboženský základ, na němž budovali nové uspořádání svých národních států lidé poučení nacismem a nezavírající oči před komunismem. Jestliže ale zejména Evropa dnes odmítá svůj základ, na čem vlastně stojí?

To je otázka, kterou bychom jako křesťané dnes měli evropské společnosti klást. A mělo by nás už začít být slyšet.

Michaela Freiová

Afričtí biskupové souhlasí s papežovým stanoviskem k AIDS

V poselství ke světovému dni AIDS vydali afričtí biskupové prohlášení, podle něhož nelze povolit v boji proti této nemoci. Prohlášení mluví o diskriminačních zákonech a politice, jež brzdí přístup všech občanů k prevenci AIDS, její léčbě a péči o nemocné.

„Je lži tvrdit, že léčba je dnes přístupná každému,“ říká se v prohlášení. K léčbě má přístup jen 60 % nemocných, přičemž na dva léčené připadá pět nových případů nákazy. Počet sirotků, postižených a nakažených dětí exponenciálně roste.

I když papežova slova, podle kterých kondomy nejsou řešením problému AIDS, pobouřila mezinárodní média, biskupové tvrdí, že papež má pravdu. „Vážně varujeme, že problém nelze řešit jen distribucí profylaktik. Reálný dopad může mít jen strategie založená na výchově k odpovědnosti, založené na mravním pohledu na lidskou sexualitu,“ říká se v prohlášení.

Biskupové vyzvali mládež, aby se nenechala podvádět představou, že se lidé nemohou kontrolovat.

Zenit

Kambodža: Po procesech s Rudými Kmery nová naděje

Církev v Kambodži nahlíží, že národ se ještě nevzpamatoval z komunistické genocidy let 1975–1979, ale s novou nadějí pohlíží do budoucnosti. Agentuře Fides to řekl zdroj z prostředí kambodžské církve.

V posledních dnech začaly výslechy před Mimořádnou komorou kambodžského soudu, který byl s podporou OSN ustaven, aby soudil zločiny vůdců „demokratické Kampučie“. Prvním obžalovaným je Kaing Guek Eav, ředitel detenčního centra S-21, kde bylo uvězněno, mučeno a zabito 15 000 lidí.

Mezinárodní žalobce William Smith pro něj požaduje 40 let vězení. Kaing Guek Eav tvrdí, že musel poslouchat rozkazy.

Konec procesu se očekává v březnu 2010. Komunistický režim Rudých Kmérů způsobil smrt 1 700 000 lidí.

Podle zdrojů *Fides* může tento proces být klíčovým krokem v historii a národní paměti. Měl by uzavřít temnou stránku dějin a otevřít pozitivní vyhlídky.

Fides

Tarsus: Křesťané žádají o vrácení kostela svatého Pavla

Vůdci křesťanské komunity v Turecku žádají vládu o vrácení ranně středověkého kostela svatého Pavla v Tarsu. Kostel zkonfiskovala vláda v roce 1943 a využila ho jako muzeum.

Křesťané smejí kostel používat k bohoslužbám s povolením, které se uděluje každý rok znovu. Během roku svatého Pavla, od června 2008 do června 2009, navštívilo Tarsus 416 křesťanských skupin ze 30 zemí, a proto vláda rozšířila souhlas na neurčitou dobu.

WND

RC Monitor si můžete objednat na adrese: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz. Máte-li zájem o pravidelné zasílání zpráv e-mailem, můžete se zaregistrovat na internetových stránkách <http://res.claritatis.cz>.

Občanská společnost a návrh OSN na úmluvu o hanobení náboženství

Spojené národy už v roce 1999 schválily nezávaznou rezoluci o „hanobení náboženství“. Nyní však navrhuje závaznou úmluvu, jež má potírat „hanobení náboženství“. Přes 100 nevládních organizací podepsalo společné prohlášení, které proti tomu protestuje. Uvedená rezoluce poskytuje oporu národním zákonům proti rouhání v zemích, jako je Pákistán nebo Súdán.

Becketův fond k tomu říká: „Lidská práva mají chránit jednotlivce, ne ideje nebo vlády.“ ... „Koncept ‚hanobení náboženství‘ dovoluje vládám, aby rozhodovaly, které mírumilovně pronášené názory jsou přípustné, a které ne. Obhájci lidských práv na celém světě se musejí spojit proti tomuto problematickému pojmu dříve, než se stane závaznou normou.“

Becket Fund

Severní Korea: Smrt za krádež rýže

Severokorejský režim upravil trestní zákoník, podle něhož nyní bude popraven, kdo ukradl půl pytle rýže. Referují o tom uprchlíci, podle nichž se klima teroru zhoršuje každým dnem. Tato změna byla provedena už v roce 2007, ale zpráva o ní se dostala ven až v těchto dnech.

Po loňském hladomoru a po zastavení mezinárodní potravinové pomoci kvůli nukleárním testům prudce vzrostl počet majetkových trestných činů, údajně až o 40 procent. Vláda se také rozhodla zvýšit počet veřejných poprav, k nimž je obyvatelstvo povinno se dostavit. V „nutných případech“ je také možné provést popravu bez soudu.

Zenit

Madagaskar: Církev může jít tam, kam ostatní nemohou

Mluvčí Sdružení afrických jezuitů proti AIDS řekl agentuře *Fides*, že Církev stojí v čele boji proti AIDS jak v péči, tak v prevenci. Má rozsáhlou síť nemocnic, škol, farností a dalších institucí, díky níž se dostane k lidem a komunitám postiženým pandemií. Je totiž všude.

V Africe působí 1000 církevních nemocnic a 5000 klinik, jež přijímají HIV pozitivní a nemocné AIDS. Církev také vede 800 sirotčinců pro postižené AIDS. Katolické instituce pečují o 25 % nemocných na celém světě a o 40 % nemocných v Africe. Také katolické farnosti hrají významnou roli.

Kromě péče o nemocné se Církev snaží zbrzdit šíření pandemie. Strategie Církev zahrnuje šíření informací o HZIV/AIDS a výuku životního stylu bránícího před AIDS. Prioritou je prevence.

Fides

Zpráva o špatném zacházení s dětmi v irských církevních školách

Irská vláda vydala 26. listopadu detailní zprávu o sexuálním zneužívání dětí v církevních školách. Irish Independent sděluje, že zpráva se soustřeďuje na kritiku dublinské arcidiecéze, která se nedokázala zbavit duchovních špatně zacházejících s dětmi. Vláda se před zveřejněním sešla se skupinami obětí špatného zacházení.

Monitor se bude tímto problémem zabývat v příštím čísle.

Catholic Culture, RC

Bomba zničila další katolický kostel v Iráku

Mosul. 26. listopadu došlo k dalšímu atentátu na křesťany v Iráku. Dva výbuchy postihly kostel svatého Efréma patřící chaldejské církvi a dům svaté Kateřiny, patřící sestřím dominikánkám. Dosud nejsou žádné zprávy o obětech na lidských životech. Kostel byl však zcela srovnán se zemí a dům sester utrpěl vážné škody.

Z Bagdádského patriarchátu informoval agenturu *SIR* mons. Shlemun Warduni, který oznámil, že k bombovému útoku došlo v ranních hodinách střeoevropského času. Atentát je jedním z dalších útoků, které mají donutit irácké křesťany opustit svou vlast.

RaVat

Legalizace eutanazie neprošla parlamentem Jižní Austrálie

Horní komora parlamentu australského státu Jižní Austrálie těsnou většinou odmítla legislativní návrh na legalizaci euthanasie, který předložil člen strany Zelených Mark Parnell. Ten se však svého záměru nevzdává a chce učinit další pokus o její legalizaci po volbách v březnu 2010.

lifesitenews.com

Košice: Konference o pastoraci Romů

Z iniciativy slovenských salesiánů se v Košicích konala třídní mezinárodní konference o pastoraci Romů na téma „Preventivní systém v romském světě“.

Zúčastnili se zástupci z deseti evropských zemí. Kromě pracovníků činných v pastoraci zde zazněla i osobní svědectví dvou Romů: ředitele soukromého gymnázia v Kremnici a salesiána z Turína.

TS KBS

Nenecháme se umlčet žádnou kulturní ani politickou mocí Američtí křesťané odhodláni hájit základní hodnoty proti novým zákonům

„Dáváme císaři, co je císařovo, ale za žádných okolností nedáme císaři to, co patří Bohu,“ prohlašují společně představitelé katolické a pravoslavné církve, anglikánů a evangelických společenství ve Spojených státech v *Manhattanské deklaraci*, publikované 20. listopadu v *National Press Club* ve Washingtonu. Jedná se o nebývale rozhodný a pronikavý apel hlasu křesťanského svědomí „proti nespravedlivým zákonům, jež existují také v demokratických státech, a to zejména ve vztahu k lidskému životu, manželství a náboženské svobodě“.

Veřejné vystoupení všech nejrozšířenějších křesťanských společenství v USA souvisí s návrhem zákona o reformě zdravotnictví, kterou v těchto dnech projednává americký senát, a která hrozí zařadit interrupce, prováděné na pouhou žádost, mezi výkony všeobecné péče o lidské zdraví. Cílem apelu je „potvrdit základní pravdy spravedlnosti a obecného dobra a vyzvat všechny věřící i nevěřící spoluob-

čany, aby se spojili k jejich obraně“. Kromě ochrany počátečního a jiným způsobem křehkého lidského života se signatáři vyslovují také za důstojnost manželství, jehož redefinice zákonodárci v mnoha státech USA připravují. „Manželství není sociální konstrukcí,“ píše se v deklaraci, „nýbrž objektivní realitou, kterou má zákon povinnost uznat, ctít a chránit.“ Vrcholem apelu je téma náboženské svobody. Útoky proti ní totiž ohrožují nejen jednotlivce, ale také společenské instituce, včetně rodin, asistenčních sdružení a náboženských společností, a to za pomoci tzv. antidiskriminačních opatření, které je nutí jednat proti vlastnímu svědomí. *Manhattanská deklarace* proto vyzývá k občanské neposlušnosti vůči takovýmto opatřením. „Kromě toho,“ praví se v jejím závěru, „budiž známo, že nenecháme umlčet, podrobít nebo znásilnit svá svědomí jakoukoliv pozemskou mocností, ať již kulturní, či politickou, a to bez ohledu na důsledky, které by to pro nás mohlo mít.“

Mezi signatáři této ekumenické deklarace na obranu základních pravd je 152 představitelů křesťanských společenství, např. philadelphský arcibiskup kardinál Justin Rigali, newyorský arcibiskup Timothy Dolan, washingtonský arcibiskup Donald Wuerl, dále metropolita pravoslavné církve v Americe Johan Paffhausen, předseda koalice afroamerických pastorů, reverend William Owens, primas anglikánů severní Ameriky biskup Robert W. Duncan a biskup Peter J. Akinola, předseda konzervativní frakce anglikánů *GAFCON*. Není bez zajímavosti také skutečnost, že podle průzkumu, který provedl letos v srpnu známý Gallupův ústav, je ve Spojených státech 47 % obyvatelstva proti interrupcím, zatímco pro jen 46 procent. Poprvé tedy došlo i ve statistických průzkumech k tomu, že zastánci nedotknutelnosti lidského života tvoří většinu společnosti.

P. Milan Glaser SJ
Radio Vaticana

Kardinál Tarcisio Bertone na Evropské univerzitě v Římě

Kardinál Tarcisio Bertone.
Foto: Wikimedia Commons, Wulfstan

Láska k bližnímu, pravda a spravedlnost jsou klíčové pojmy při formulování nového společenského a ekonomického humanismu, řekl kardinál státní sekretář studentům a profesorům Evropské university v Římě.

Kardinál Bertone se odvolal na papežskou encykliku *Caritas in veritate* a řekl, že tato encyklika „vrací člověka do centra nového humanismu, jehož hodnotami jsou láska k bližnímu a pravda“. To jsou dvě základní skutečnosti, jež nestojí mimo člověka, ani mu nejsou uloženy nějakou ideologickou vizí, pokračoval.

Kardinál dále řekl, že lidské chování „není inspirováno subjektivismem, který vede k egoismu, ani hedonistickými kalkulacemi, ale solidaritou založenou na obecném dobru“.

Ekonomický humanismus se podle Bertona zrodil ve 14. a 15. století, kdy „se znovu zrodil člověk a stal se centrem světa, tedy centrem všech mravních a duchovních zájmů“. Kardinál označil tento moment pozdního středověku za „největší revoluci od neolitické doby, jež pře-

dešla průmyslovou revoluci v Evropě“. Řekl také, že křesťanské charisma hrálo v této revoluci nepominutelnou roli.

„Evropa by nebyla tím, čím je dnes, bez benediktinského a františkánského hnutí, v nichž vznikly zásadní inovace, z nichž později vznikla tržní ekonomika,“ řekl kardinál.

Bertone požaduje „druhý humanismus“, který dá odpověď na dnešní ekonomiku, jež se vyznačuje globalizací, liberalizací, novými technologiemi, globální migrací, konflikty identity a environmentálními riziky. Řekl, že dnešní finanční krize byla způsobena mimo jiné pomínutím „etické dimenze“ obchodu a požadoval „návrat k morálce, která znamená především odpovědnost osob, ne vlády“.

Zenit

VRÁTÍ SE DO KOSTELŮ KRÁSA?

Světový summit umělců ve Vatikánu

Kostel Krista, Naděje světa v těsném sousedství vídeňského sídla OSN
Foto: Flickr, lauren_Pressley

Minulou sobotu proběhla ve Vatikánu další nevědění událost. Jakýsi summit umělců. Papež totiž pozval do Sixtinské kaple nejvýznamnější představitele různých uměleckých odvětví. Pozvání přijalo přes 250 tvůrců z celého světa. Jeho cílem mělo být obnovení dialogu mezi vírou a uměním. Setkání samo ovšem s dialogem nic společného nemělo. Papež mluvil, umělci poslouchali. Církev tentokrát promlouvala z pozice mistra. Rozdělení rolí se nabízelo už při pohledu na místo konání. Můžeme jistě diskutovat nad velikostí a nadčasovostí děl toho či onoho z pozvaných hostů. Génus fresek ze Sixtinské kaple už diskusi nepodléhá. Koneckonců podobně jako středověké katedrály, o nichž papež mluvil, coby úvodem, o několik dní dříve při středověké katechezi jako o dokonalé syntéze víry a krásy, zřejmě pro všechny.

Benedikt XVI. v úvodu promluvy připomněl optimismu a naděje plná slova Pavla VI., ohlašující v roce 1964 otevření pokoncilní Církve umění a vyznávající víru v krásu. Velkomyslné gesto papeže Montiniho ovšem přineslo důsledky

opačné, než se očekávalo. Místo toho, aby se Církev pustila do dialogu s uměním a inspirovala ho, otevřela dveře do kořán a zebrała, aby vešlo bez jakýchkoliv daných podmínek. Následky tohoto gesta pocítujeme dodnes. Projevují se zejména v nových kostelech, které jsou v mnoha případech zjednodušeně řečeno nekřesťanské. Několik dní před setkáním Benedikta XVI. s umělci o tom napsali v listu papežovi italské intelektuálové. „Každou chvíli se objevuje nový sakrální objekt zbavený posvátného a dokládající neobeznámenost s liturgií. Stavby, které se řídí čistě funkčními zřeteli či šílenými a svévolnými rozmary architektů,“ čteme v listu. „V našich kostelech se množí abstraktní obrazy a obecně náboženské symboly, nepředstavující žádné katolické obsahy.“ Podle autorů otevřeného listu současné sakrální umění a architektura „nepřeje poklidnému a životodárnému setkání s Bohem“, leč naopak „znemožňuje je a je mu překážkou“. Není třeba bujné představitosti, abychom pochopili, o čem autoři listu píší. Stačí nahlédnout do většiny nových kostelů. Jeden z nich

stojí přímo u vatikánských hradeb jako vykřičník: jak bylo možné k něčemu podobnému svolit?!

Tentokrát, 40 let po onom nijak nepodmíněném otevření Pavla VI., Benedikt XVI. byl prozíravější. Připomínal velká díla inspirovaná křesťanstvím. Poukazoval na nejvyšší úkoly umění. Opěvoval skutečnou krásu a potvrzoval, že může být cestou k Bohu. Zároveň ale důrazně varoval před krásou falešnou, jíž je dnešní svět prosáklý. Nevede člověka vzhůru ani mu nedovoluje vyhlížet mimo sebe, ba naopak, činí z něj stále většího otroka, bere mu radost a naději.

Těžko předvídat, jaké důsledky může mít toto celosvětové setkání umělců s papežem ve Vatikánu. Otevře novou kapitolu v dějinách sakrálního umění, přinese nová mistrovská díla? Jisté je, že nekritický obdiv k současnému umění v Církvi již vychladl. Stále častěji také nabývají odvahy prostí věřící a nahlas mluví o své nespokojenosti s chrámy pro ně budovanými. Naneštěstí bude obtížné je bourat, jakkoliv si to zcela zaslouhují. Některé se snad podaří velkými náklady přemalovat nebo přestavět. Má-li v Církvi přijít jaro, je třeba připravit mu místo také v chrámech.

Krzystof Bronk

*Krzystof Bronk
pracuje jako redaktor
polské redakce
Radia Vaticana.*

Dne 21. listopadu se Papež setkal v Sixtinské kapli s umělci. Podobně jako jeho předchůdci jim nabízel přátelství, ovšem v nových podmínkách.

Lidská práva v OSN pohledem Vatikánu

Církev trvá na přirozeném zákonu jako základu lidských práv

V posledních letech se v debatách v OSN stále silněji prosazuje požadavek sekularismu. Náboženství, konkrétně křesťanství, je odsunováno do soukromí a upírá se mu právo spoluformovat myšlení lidí jako občanů veřejné sféry.

Katolická církev přesto stále ještě pohlíží na Spojené národy jako na sekulární komplement univerzálního duchovního poslání Církve, který je s ní spojen společným pohledem na lidskou osobu. Jan Pavel II. řekl v roce 2004 při příležitosti Světového dne míru: „Církev je společníkem na cestě k autentické mezinárodní komunitě, cestě, kterou nasměrovalo založení Organizace spojených národů v roce 1945. Spojené národy podstatně přispěly k prosazení respektu k důstojnosti člověka, svobodě národů a požadavkům rozvoje, a tak připravily půdu pro budování míru.“

Trvalá naděje Vatikánu v tuto instituci patří k jeho katolické perspektivě. Celosvětová instituce, správně konstituovaná a spravovaná, může přiblížit Zemi k univerzálnímu společnému dobru, k míru a spravedlnosti.

Tento pohled neznamená, že by Vatikán byl slepý ke korupci a chybným administrativním krokům Spojených národů; jeho postoj spíše vychází z bolestných lekcí evropských dějin 20. století, kdy na kontinentu řádily ideologie zcela opačného typu, jež vznikly z ambicí jednotlivých národních států. Po 2. světové válce bylo všem jasné, že kombinace ideologie a nacionalismu musí být nahrazena něčím jiným.

Všecko ale závisí na tom, zda OSN jako univerzální instituce zůstane věrna univerzálním lidským právům, jež pramení z přirozeného zákona. Benedikt XVI. nedávno v projevu k vyslancům u OSN a dalším diplomatům prohlásil: „Naše společnost zachytila velikost a důstojnost lidské osoby v různých deklaracích lidských práv a zejména ve *Všeobecné deklaraci lidských práv*, jež byla přijata před 60 lety. Tento akt, slovy papeže Pavla VI., se stal jedním z největších

úspěchů Spojených národů.“ Lidská přirozenost je prvotní univerzální pravdou společenské a politické interakce, na níž jsou postaveny další pravdy. „Všeobecná deklarace posílila přesvědčení, že respekt k právům člověka je zakořeněn v neměnné spravedlnosti, na níž je také založena závaznost mezinárodních prohlášení. Protože práva a s nimi související povinnosti vycházejí právě z lidské interakce, je snadné zapomenout, že jsou především plodem obecně pocítovaného smyslu pro spravedlnost, založenou na solidaritě členů společnosti, a proto platnou ve všech dobách a u všech národů.“

Celý režim mezinárodních lidských práv je ohrožen, popírá-li se univerzální přirozenost člověka. A právě to se děje dnes, říká papež: „Je zřejmé, že práva, jež uznává *Deklarace*, platí pro každého díky společnému původu člověka, který zůstává vrcholem Božího tvůrčího návrhu pro svět a pro dějiny. Jsou založena na přirozeném zákoně vepsaném do lidských srdcí a přítomna v různých kulturách a civilizacích. Vyjmeme-li lidská práva z tohoto kontextu, omezíme jejich rozsah. Výsledkem je relativistická koncepce, podle níž se význam a interpretace práv může lišit ve jménu multikulturalismu. Takové pojetí nesmí ale zastínit fakt, že univerzální jsou nejen práva, ale i lidská přirozenost, subjekt těchto práv.“

V případě OSN se Církev nejvíce obává, že se tato organizace stane nástrojem prosazování další ideologie, dalšího zúženého pohledu na lidskou osobu. Právě proto mají otázky ochrany života tak zásadní význam: právě ony táhnou OSN pryč od přirozeného zákona, na němž spočívá pojem obecného dobra.

Papež ve své řeči uvedl tři politické principy, o nichž Církev nemůže vyjednávat. Především je to ochrana života od početí do přirozené smrti, dále uznání a podpora přirozené struktury rodiny a ochrana práva rodičů na výchovu jejich dětí.

Zdůrazňuje-li se různost a odlišnost kultur, je otázkou, jak se může nábožen-

Benedikt XVI. a generální sekretář OSN Pan Ki-mun na Světovém summitu potravinové bezpečnosti v Římě 16. listopadu
Foto: daylife.com, AP Photo

V případě OSN se Církev nejvíce obává, že se tato organizace stane nástrojem prosazování další ideologie, dalšího zúženého pohledu na lidskou osobu. Právě proto mají otázky ochrany života tak zásadní význam: právě ony táhnou OSN pryč od přirozeného zákona, na němž spočívá pojem obecného dobra.

ství projevit na veřejné scéně. Americký model stojí na tom, že neexistuje jedno náboženství ustavené státem, ale věřící mohou vstupovat do veřejného diskursu z pozic své víry. Pokud tento diskurs probíhá prostřednictvím rozumu, pak jsou různé víry svázány s univerzální povahou lidství.

Americký model je protikladem evropského modelu, podle něhož má být sekulární stát zbaven náboženského vlivu a v němž věřící, jak říká Benedikt XVI., „musejí potlačit část sebe, totiž svou víru, aby se mohli stát aktivními občany.

Ale popření Boha nesmí být podmínkou přístupu k právům.“

Benedikt XVI. tedy předložil shromážděným vyslancům a diplomatům tuto výzvu: zbavit dnešní stav dialogu v OSN relativismu, který je dnes vnucován. Příklání se tedy k americkému modelu.

Michaela Freiová

(zpracováno podle článku Douglase A.

Sylvy, First Things 2008)

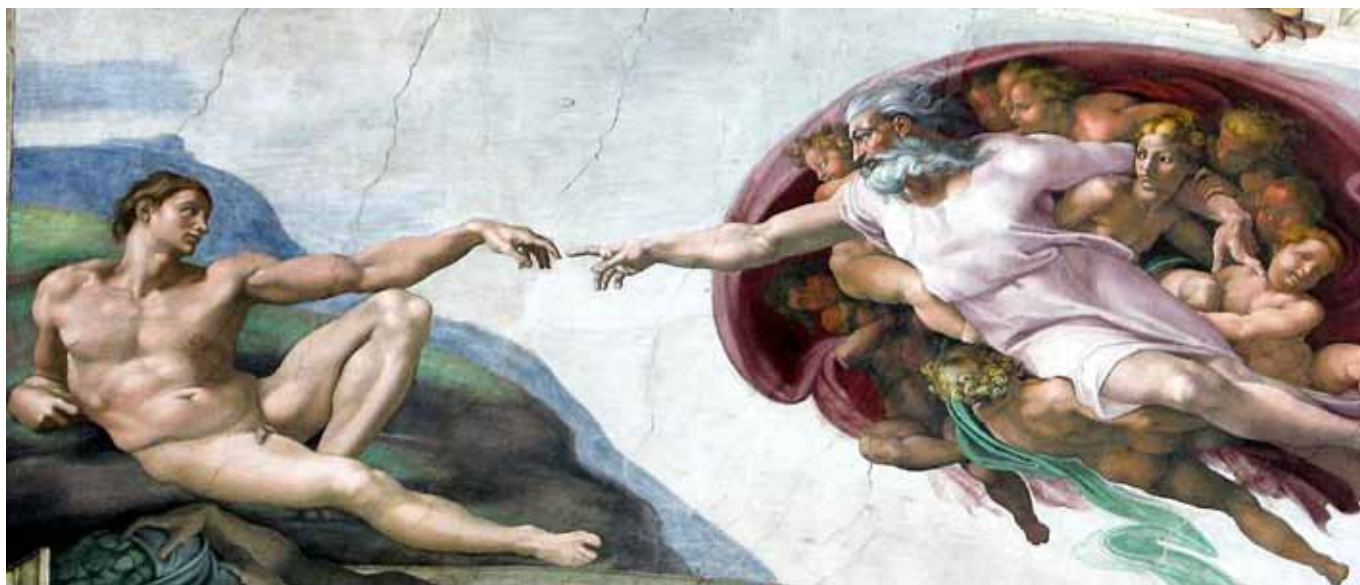

*Michaela Freiová
Šéfredaktorka týdeníku
RC Monitor a internetového
zpravodajského serveru
Res Claritatis*

Celý režim mezinárodních lidských práv je ohrožen, popírá-li se univerzální přirozenost člověka.

Umělec je strážcem krásy

Benedikt XVI. na setkání s umělci v Sixtinské kapli

Michelangelo Buonarroti: Stvoření světa, freska v Sixtinské kapli (1508–1512). Foto: Flickr, Feuillu

Páni kardinálové, ctihodní bratři v biskupské a kněžské službě, ctění umělci, dámy a pánové!

S velkou radostí vás přijímám na tomto majestátném místě bohatém na umění a paměť. Všechny a každého srdečně zdravím a děkuji vám, že jste mé pozvání přijali. Tímto setkáním toužím vyjádřit a obnovit přátelství Církve se světem umění, přátelství, které utužil čas, protože křesťanství již od svého počátku dobře chápalo hodnotu umění a moudře užívalo jeho různorodé jazyky

při předávání svého neměnného poselství spásy. Toto přátelství je třeba neustále prosazovat a podporovat, aby bylo autentické a plodné, odpovídalo době a bralo do úvahy sociální a kulturní situace a změny. A to je důvod tohoto našeho setkání. (...) Jeho protagonisté jste vy, draží a ctění umělci, z různých zemí, kultur a náboženství. Možná jste i zcela vzdálení náboženským zkušenostem, ale toužíte po určité komunikaci s katolickou církví bez omezování obzoru bytí na pouhou materiálnost, na reduktivní

a banalizující perspektivu. Reprezentujete rozmanitý svět umění a právě proto bych vašim prostřednictvím chtěl vyzvat všechny umělce k přátelství, dialogu a spolupráci.

Kdyby se nám nedostávalo vaší pomoci...

Tuto chvíli obohacují některé významné okolnosti. Vzpomeňme na desetileté výročí *Listu umělcům* od mého ctihodného předchůdce Jana Pavla II. Tento papež, sám rovněž umělec, v předvečer Velkého

Jubilea roku 2000 poprvé přímo oslovil umělce slavnostní formou papežského dokumentu a přátelským tónem konverzace mezi „těmi, kteří – jak praví v úvodu – dychtivou odevzdaností hledají nové ‚epifanie‘ krásy.“ Tentýž papež před 25 lety prohlásil patronem umělců Beato Angelica, kterého představil jako vzor dokonalého souladu mezi vírou a uměním. Moje mysl pak zalétá k 7. květnu roku 1964, kdy se před 45 lety na tomtéž místě jako dnes uskutečnilo historické setkání, po kterém velmi toužil papež Pavel VI., aby tak potvrdil přátelství mezi Církví a uměním. Slova, která při té příležitosti pronesl, dosud znějí pod touto klenbou Sixtinské kaple a dotýkají se srdce a intelektu. „My vás potřebujeme,“ řekl. „Naše služba potřebuje vaši spolupráci. Protože, jak víte, naší službou je hlásat, zpřístupňovat a činit srozumitelným, ba dojmavým, svět ducha, neviditelného, nevyslovitelného Boha. A v tom vy jste mistři. Je to vaše řemeslo, vaše poslání; vaše umění spočívá v tom, že dostanete z duchovního nebe jeho poklady a odějete je slovem, barvami, formami, přístupností“ (*Insegnamenti II*, 1964, 313). Pavel VI. si vážil umělců natolik, že k nim pronesl slova opravdu smělá: „Kdyby se nám nedostávalo vaší pomoci,“ řekl tehdy, „stala by se naše služba žvatlavou a pochybnou a musela by vyvíjet snahu být sama uměním, ba dokonce proroctvím. Aby se pozvedla k moci lyrického vyjádření intuitivní krásy, musela by v sobě spojit kněžství s uměním“ (*Ibid.*, 314). Pavel VI. tehdy přijal závazek „opětovně nastolit přátelství mezi Církví a umělci“ a požádal je, aby jej navázali a sdíleli, vážně a objektivně analyzovali důvody, které tento vztah narušily, a každý aby s nadšením a odvahou převzal zodpovědnost za obnovu a prohloubení cesty poznání i dialogu vzhledem k autentické „obrodě“ umění v kontextu nového humanismu.

Archa Sixtinské kaple

Ono historické setkání, jak jsem řekl, se konalo tady, v této svatyni víry a lidské kreativity. Není tedy náhodou, že se setkáváme právě na tomto místě, jež je cenné svou architekturou a svými symbolickými rozměry, ale ještě více svými

Foto: daylife.com, Getty Images

Dovolíme-li krásě, aby se nás vnitřně dotkla, zranila nás a otevřela nám oči, objevíme znovu radost nazírání, schopnost chápat hluboký smysl naší existence, Tajemství, jehož jsme součástí a z něhož můžeme čerpat plnost, štěstí a nadšení ke každodennímu snažení.

freskami, které je činí nezaměnitelným, počínaje mistrovskými díly Perugina, Botticelliho, Ghirlandaia a Cosima Rosselliho, Luca Signorelliho a dalších až k Dějinám stvoření a Poslednímu soudu, výjimečným dílům Michelangela Buonarrottiho, který tady zanechal jedno z nejmimořádnějších děl celých dějin umění. Často zde také zněl univerzální jazyk hudby díky géniu velkých skladatelů, kteří dali své umění do služeb liturgie, aby pomohli duši povznést se k Bohu. Sixtinská kaple je zároveň jedinečnou schránkou paměti a vytváří tak velkolepý a strohý scénář událostí, které pozname-

návají dějiny Církve a lidstva. Tady, jak víte, kardinálský sbor volí papeže; tady jsem také já s chvěním a absolutní důvěrou v Pána prožíval nezapomenutelný moment svého zvolení za nástupce apoštola Petra.

Zkušenost krásy

Drazí přátelé, nechme se dnes těmito freskami oslovit a přitáhnout k poslednímu cíli lidských dějin. Poslední soud, který se nachází za mnou, připomíná, že dějiny lidstva jsou pohybem a výstupem, nevyčerpatelným tažením k plnosti, k poslednímu štěstí, k horizontu, který neustále přesahuje přítomnost a zároveň ji proniká. Ve své dramatickosti však tato freska klade před náš zrak také nebezpečí definitivního pádu člověka, hrozby, která visí nad lidstvem, pokud se nechá svádět silami zla. Freska tak vydává mocný křik prorokující proti zlu; proti každé formě nespravedlnosti. Avšak pro věřící je vzkříšený Kristus Cestou, Pravdou a Životem. Pro toho, kdo jej věrně následuje, je Branou, jež vede k patření na Boha „tváří v tvář“, odkud již neomezeně proudí plné a definitivní štěstí. Michelangelo tak našemu zraku nabízí Alfu a Omegu, Počátek i Konec dějin, a vyzývá nás kráčet s radostí, odvahou a nadějí cestou života. Dramatická krása Michelangelovy malby v jejích barvách a formách se tedy stává zvěstí naděje, mocnou výzvou pozvednout zraky k poslednímu horizontu. Hluboké pouto krásy a naděje je rovněž podstatným jádrem sugestivního *Poselství*, které Pavel VI. adresoval umělcům na závěr Druhého vatikánského ekumenického koncilu 8. prosince 1965: „Vám všem,“ prohlásil slavnostně, „Církev koncilu praví naším hlasem: jste-li přáteli opravdového umění, jste našimi přáteli!“ (*Enchiridion Vaticanum*, 1 str. 305). A dodal: „Svět, ve kterém žijeme, potřebuje krásu, aby nepropadl beznaději. Krása, stejně jako pravda, je tím, co vlévá radost do srdce lidí, je oním cenným plodem, který odolává hlodání času, sjednocuje generace a umožňuje jim v úžasu vzájemně komunikovat. A to díky vašim rukám... Pamatujte, že jste ve světě strážci krásy.“ (*Ibid.*). Současnost je, bohužel, poznamenána kromě negativních jevů

na rovině sociální a ekonomické také ochabováním naděje, určitou nedůvěrou v lidských vztazích, takže narůstají příznaky rezignace, agresivity a zoufalství. Světu, ve kterém žijeme, pak hrozí, že změni svou tvář v důsledku ne vždy moudrého jednání člověka, který namísto pěstování krásy, nesvědomitě vykořisťuje zdroje planety ku prospěchu menšiny a nezřídka znetvořuje přírodní krásy. Co může dodávat nadšení a důvěru, co může dodávat odvahu lidské duši znovu nalézat cestu, pozvedat zrak k horizontu a snít život hodný svého povolání, ne-li krásy? Vy dobře víte, draží umělci, že zkušenost krásy – autentické, nikoli pomíjivé a povrchní krásy – není při hledání smyslu a štěstí něčím podružným či druhotným, protože tato zkušenost nevzdaluje od reality, nýbrž naopak vede k výstižné konfrontaci s každodenním životem, který vysvobozuje ze zatemnění, proměňuje ho a činí jej zářivým, krásným.

Úloha krásy

Podstatnou funkci právě krásy ozřejmil už Platon a spočívá v tom, že člověku uděluje hojivý „záchvěv“, který mu umožní vyjít ze sebe samého, vytrhává jej z rezignace, ze smíření se s každodenností, připravuje mu i soužení jako zraňující šíp, ale právě tak ho „probouzí“ a opětovně mu otevírá zrak srdce i myslí, dává mu křídla i rozlet. Dostojevského výraz, který ocituji, je bezpochyby smělý a paradoxální, ale vybízí k zamyšlení: „Lidstvo může žít bez vědy a může žít bez chleba, ale jedině bez umění by žít nemohlo, protože pak by už na světě nebylo co dělat. V tom je celé tajemství, celé dějiny.“ Malíř Georges Braque jakoby v ozvěně praví: „Umění se dělá, aby zneklidňovalo, zatímco věda ubezpečuje.“ Krása otrásá, ale právě tak odkazuje člověka k jeho poslednímu určení, uvádí ho znovu na cestu, naplňuje ho novou nadějí, dodává mu odvahu žít až do dna jedinečný dar bytí. Hledání krásy, o které mluvím, evidentně nespočívá v útěku do iracionálna nebo pouhého estetismu.

O moci autentické krásy

Příliš často je však propagována krásy iluzorní a lživá, mělká a oslňující, ba

omračující, a namísto toho, aby dala lidem vyjít ze sebe, otevřela je k horizontům pravé svobody a přitáhla vzhůru, uvěznuje je v nich samotných a ještě více je zotročuje, zbavuje naděje i radosti. Jde o svůdnou, ale pokryteckou krásu, která budí žádostivost, vůli po moci, majetku a utiskování druhého a která se velmi záhy mění na svůj opak, nabývá podob obscénnosti, výstřelku či samoúčelné provokace. Autentická krásy však odevmyká lidské srdce nostalgií, hlubokou touhou poznat, milovat a jít k Druhému, Jinému. Dovolíme-li krásy, aby se nás vnitřně dotkla, zranila nás a otevřela nám oči, objevíme znovu radost nazírání, schopnost chápat hluboký smysl naší existence, Tajemství, jehož jsme součástí a z něhož můžeme čerpat plnost, štěstí a nadšení ke každodennímu snažení. Jan Pavel II. v *Listě umělcům* cituje v této souvislosti polského básníka Cy-

„Krása je experimentální důkaz, že vtělení je možné. Proto je každé umění svou podstatou v první řadě náboženské.“

Simone Weilová

priana Norwida: „Krása má nadchnout pro práci, práce je pro vzkříšení,“ (č. 3). A potom dodává: „Jakožto hledání krásy, jež je plodem představivosti, přesahuje určitým druhem apelu na Tajemství. Dokonce i při zkoumání nejtemnějších hlubin duše nebo nejotřesnějších aspektů zla je umělec v jistém smyslu hlasem univerzálního čekání na vykoupení,“ (č. 10). A v závěru tvrdí: „Krása je šifrou tajemství a odkazem na transcenci,“ (č. 16).

Umění jako duchovní cesta

Tato poslední vyjádření nás v našem přemítání nutí postoupit o krok vpřed. Krása, počínaje tou, která se projevuje v kosmu a v přírodě, až k té, která se vyjadřuje uměleckou tvorbou, právě proto, že otevírá a rozšiřuje horizonty lidského vědomí, může jej odkazovat nad ně

samotné, dát mu přistoupit k propasti Nekonečna, a může se právě proto stát cestou k Transcendentnu, k poslednímu Tajemství, k Bohu. Umění ve všech svých výrazech, konfrontuje-li se s velkými otázkami existence, se základními tématy, z nichž vyplývá smysl života, může nabýt náboženské platnosti a proměnit se na hlubokou cestu vnitřní reflexe a na spiritualitu. Tuto spřízněnost, tento soulad mezi cestou víry a uměleckým přístupem dosvědčují nespočetná umělecká díla, jejichž protagonisty jsou osobnosti, příběhy a symboly onoho nezměrného pokladu „tvarů“ – v nejširším smyslu slova – kterým je Bible, Písmo svaté. Velké biblické příběhy, témata, obrazy, podobenství inspirovaly nespočetná mistrovská díla v každém uměleckém odvětví a promlouvaly k srdcím všech generací věřících prostřednictvím řemeslných děl a konkrétních dovedností, jež jsou neméně výmluvná a strhující.

Náboženský rozměr krásy

V této souvislosti se mluví o *via pulchritudinis*, cestě krásy, která je zároveň uměleckým, estetickým přístupem a cestou víry a teologického hledání. Teolog Hans Urs von Balthasar začíná své velké dílo, nazvané *Gloria. Estetická teologie* těmito působivými slovy: „Naším počátečním slovem je krásy. Krása je poslední slovo, které si myslící intelekt může dovolit vyslovit, neboť tím korunuje, jako aureola nepostižitelné nádhery, dvojitou hvězdu pravdy a dobra a jejich nerozdělitelného vztahu.“ A potom dodává: „Je to krásy nezištná, bez níž byl starý svět nesrozumitelný, ale která se hned na počátku rozloučila s moderním světem zájmů, aby jej ponechala jeho chamtivosti a smutku; krásy, kterou už ani náboženství nemiluje a nestřeží.“ A uzavírá: „Komu při jejím vyslovení hraje na rtech úsměv, protože ji považuje za exotickou tretku buržoazní minulosti, ten si může být jistý, že – vskrytu či navenek – nebude už schopen se modlit a vbrzku ani milovat.“ Cesta krásy nás tedy vede k chápání Celku ve zlomku, Nekonečného v tom, co je konečné, Boha v dějinách lidstva. Simone Weilová v této souvislosti napsala: „Ve všem, co v nás vzbuzuje citění ryzosti a autenticity krásy, skuteč-

ně je Boží přítomnost. Je to jakoby druh Vtělení Boha ve světě, jehož krása je toho znamením. Krása je experimentální důkaz, že vtělení je možné. Proto je každé umění svou podstatou v první řadě náboženské.“ A ještě pronikavější je tvrzení Hermanna Hesseho: „Umění znamená ukázat Boha uvnitř všeho.“ S odvoláním na slova papeže Pavla VI., služebníka Boží Jan Pavel II. opětovně vyslovil touhu Církve obnovit dialog a spolupráci s umělci: „Aby církev mohla předávat poselství, které jí svěřil Kristus, potřebuje umění,“ (*List umělcům*, č.12); ale hned poté klade otázku: „Má umění zapotřebí Církve?“ a povzbuzuje pak umělce, aby znovu objevili náboženskou zkušenost a aby v křesťanském zjevení a ve „velkém kódu“, kterým je Bible, objevili pramen nové a motivované inspirace.

Bud'te hlasateli naděje!

Drazí umělci, ještě než skončím rád bych vám stejně jako moji předchůdci i já adresoval srdečnou, přátelskou a zasněženou výzvu. Vy jste strážci krásy; vy

máte díky svému talentu možnost mluvit k srdci lidstva, dotýkat se individuální i kolektivní vnímavosti, vyvolávat sny a naděje, rozšiřovat horizonty poznání a lidského nasazení. Bud'te proto za obdržené dary vděční a plně si uvědomujte velkou odpovědnost sdělovat krásu, za sdílení v krásě a skrze krásu! Bud'te také vy prostřednictvím svého umění pro lidstvo hlasateli a svědky naděje! Nemějte strach konfrontovat se s prvním a posledním zdrojem krásy, vést dialog s věřícími, s těmi, kdo se jako vy považují za poutníky světem a dějinami vstříc nekonečné Krásě! Víra vašemu talentu nic neodnímá, ba dokonce jej povznáší, živí a povzbuzuje překračovat práh a nazírat okouzlenýma a dojatýma očima na poslední a definitivní cíl, nikdy nezapadající slunce, jež osvětluje a zkrášluje přítomnost.

Zdroj krásy

Svatý Augustin, zamilovaný opěvovatel krásy uvažuje o posledním určení člověka a jakoby *ante litteram*, tj. ještě než byl

namalován, komentuje scénu Posledního soudu, kterou máte před sebou: „Budeme se tedy, bratři, těšit z pohledu na to, co jsme nikdy neviděli, slyšením toho, co jsme dosud neslyšeli a nikdy si nepředstavili: z víze, která překonává všechny pozemské krásy, zlato, stříbro, lesy a pole, moře a nebe, slunce a měsíc, hvězdy a anděly; a to proto, že je zdrojem každé jiné krásy,“ (*In Ep. Jo. Tr. 4,5: PL 35, 2008*). Přeji vám všem, drazí umělci, abyste nesli ve svých očích, ve svých rukách, ve svém srdci tuto vizi, aby vám dávala radost a stále inspirovala vaše krásná díla. Ze srdce vám žehnám a stejně, jako to učinil Pavel VI., vás zdravím jediným slovem: Nashledanou!

*Přeložil P. Milan Glaser SJ
Radio Vaticana
(zkráceno, mezititulky redakce)*

Nemějte strach konfrontovat se s prvním a posledním zdrojem krásy...

Proč spolu nemůžeme normálně mluvit?

Ještě k diskusi o mši svaté ve Staré Boleslavi

Sleduji zaujatou a často vyostřenou debatu ohledně hudby při papežské mši ve Staré Boleslavi. Přečetl jsem si *Otevřený dopis o liturgii* a přečetl jsem si mnohé komentáře k němu. Bylo v nich řečeno a napsáno dost podstatného, z různých hledisek. Chtěl bych se na *Dopis* a na debatu kolem něj podívat z jiného hlediska – a sice chci se především zamyslet nad tím, proč má mnoho lidí dojem, že jejich stanovisko není pochopeno.

Chci-li druhým lidem sdělit něco podstatného, co považuji za důležité a čemu bych rád, aby i oni porozuměli, neměl bych snižovat svou důvěryhodnost.

Nejdříve vyložím, kde vidím překážky na straně autorů a stoupců *Otevřeného dopisu*, poté si budu všimnout některých kritických reakcí na tento dopis. Jako inspirace pro obě strany by mohla posloužit myšlenka z knihy *Svědék* od Whittakera Chamberse: Gentleman vždy vychází z předpokladu, že ten druhý to myslí dobře. A pokud ví, že to dobře nemyslí, jedná, jako by věřil, že to dobře myslí.

Otázka důvěryhodnosti

Iniciátoři *Otevřeného dopisu* mají patrně pocit, že jejich vystoupení nebylo správně pochopeno. Myslím, že částečně i jejich vinou. Chci-li druhým lidem sdělit něco podstatného, co považuji za důležité a čemu bych rád, aby i oni porozuměli, neměl bych snižovat svou důvěryhodnost. Právě to se bohužel autorům *Otevřeného dopisu* podařilo. V samotném *Otevřeném dopise* i v některých

k němu příznivých komentářích je situace ve Staré Boleslavi popisována jako ostuda, urážka, skandál. Možná hudba skutečně nebyla na patřičné úrovni, ale žádný skandál to jistě nebyl. Pokud by totiž papež skutečně dostal místo ornátu „igelitovou pláštěnku liturgické barvy“ a plastický kelímek místo kalicha, asi by se tvářil o hodně jinak. Děkovný papežův dopis i svědectví biskupa Radkovského o tom, že papež sboru po mši přátelsky pokynul, jistě nedokazují, že hudba byla skvělá nebo že z ní byl papež nadšen, ale k tomu, aby slova o ostudě a urážce působila velmi nepatřičně, úplně stačí.

Otevřenějšímu přijetí *Otevřeného dopisu* brání i obviňování organizátorů boleslavské mše z porušení liturgických předpisů. Podle *Konstituce o posvátné liturgii* i instrukce *Musicam sacram* přízpůsobení liturgie schvaluje místní biskup. A představa, že by hudební stránka byla připravena za zády kardinála Vlka, či přímo proti jeho vůli, je absurdní. Když navíc uvážíme, že vše bylo nepochybně do detailů probráno s papežskými ceremoniáři, kteří jistě vědí, co je při papežských mších přípustné. Lze legitimně argumentovat, že hudba byla špatná, nevhodná či rušivá. Ale stesky na porušení liturgických předpisů působí nevhodně.

Iniciátoři *Otevřeného dopisu* zřejmě registrují malou ochotu na některých místech „zamyslet se nad problémy, na které *Otevřený dopis* upozornil“. Možná by tato ochota byla větší, kdyby komentáře, jež dopis podporují, tolik neoplývaly formulacemi naznačujícími, že jejich autoři k nějaké diskusi příliš ochotni nejsou. V článku Lukáše Nováka, který vyšel v *Psalteriu* a v *RC Monitoru*, se to hemží spojenými jako „je zcela nepopiratelné“, „je snad někdo na pochybách“, „lze těžko popřít“. Otec Ladislav Nosek se zase ve svém sloupku na *Radio Vaticana* rétoricky ptá: „Co jiného mohl mít Jan Pavel II. na mysli než to, čeho jsme byli svědky?“ Jakoby silná slova měla nahradit silné argumenty...

Přiměřenost

Na mnoho lidí *Otevřený dopis* působí jako zbytečně silný a nepřiměřený nástroj – „s kanónem na komára“. Otáz-

ka vhodnosti či nevhodnosti určitého druhu hudby při liturgii komárem jistě není. Značná část *Otevřeného dopisu* je však věnována kritice víceméně technických detailů, jako že byly vybrány písně zahraničního původu, že v nich nebyla zmínka o svatém Václavovi, že odpovědi lidu byly nejednotné nebo že byl míchán Olejníkův a chorální nápěv. Ano, jistě, v provedení bylo plno nedokonalostí. V každé mši tomu tak bývá, vždy se něco najde.

Na závěr letenské mše Jana Pavla II. v roce 1990 se hrála známá píseň *Vesel se nebes královno*. Skutečně jen hrála, protože organizátoři vybrali textovou variantu pokračující „plesej světa císařovno“, kterou zná jen málokdo a předem rozdané texty byly k nepotřebě, jelikož je rozmočila předtím přišedší bouře. Jistě jsem nebyl jediný, komu to přišlo líto. Nikdo se však k tomu nepotřeboval vyjádřit veřejně.

V často citovaném *Motu proprio* Pia X. se píše, že „se musí odsoudit jako nejhorší zlořád, aby při církevních úkonech liturgie byla podružnou a takřka podřízenou hudbě, neboť hudba je pouze část liturgie a její pokorná služebnice“. Tón *Otevřeného dopisu* i některých jej podporujících textů bohužel navozuje dojem, jakoby pisatelé považovali hudební stránku mše za nejdůležitější, či snad dokonce jediné kritérium, podle něž se má mše hodnotit. Když Lukáš Novák píše ve svém článku, že použitím rytmické hudby ve Staré Boleslavi „byla česká katolická mládež usvědčena z prázdného tlachání“, působí to přepjatě.

Paušální paušalizování

Otevřený dopis protestuje proti paušalizaci mladý = kytarák. Ovšem nemálo případů paušalizace se vyskytuje i v dopise samotném. Například teatralita a exhibicionismus je přiřazován jen rytmické hudbě. Mnoho z nás má přitom ne jednu zkušenost i s exhibicionismem varhaníka nebo scholy. Názor, že lidé „kulturní, vzdělaní a přemýšliví“ musí být rytmickým stylem nutně odrazováni, asi taky leckoho pobouří. Úvodní větu ze závěru dopisu, že „mnohým z těch, kteří mši svatou ve Staré Boleslavi připravovali, se nedostalo příleži-

Foto: Wikimedia Commons

Co Církev skutečně předepisuje ohledně liturgické hudby? Jak v tomto ohledu zacházet s církevními dokumenty? Jak je interpretovat? Do jaké míry jsou které z nich třeba i po stu letech závazné? Tady může být jádro sporu.

tosti naučit se rozlišování mezi kvalitní a nekvalitní hudbou, vkusností a nevkusností“, budou asi někteří (právem) vnímat jako urážku.

Signatáři *Otevřeného dopisu* by rádi povzbudili zájem o kvalitní duchovní hudbu a uvítali by, kdyby v našich kostelích častěji zněl starobylý gregoriánský chorál. Tomu by napomohlo pozitivně argumentovat ve prospěch tohoto stylu, ukazovat a dokumentovat jeho přínos. Často však spíše převládá negativní přístup, tj. kritizování (až zesměšňování) jiných stylů. Navíc se zdá, že příznivci klasické církevní hudby se snaží svou záležitost prosadit jaksí silou, tvrzením, že jinou než „tu jejich“ hudbu církevní nauka nepřipouští. Tím je vyvoláván dojem, že jiné nežli silové argumenty ve prospěch gregoriánského chorálu ani přinést nelze.

Úloha církevních předpisů

Co Církev skutečně předepisuje ohledně liturgické hudby? Jak v tomto ohledu zacházet s církevními dokumenty? Jak je interpretovat? Do jaké míry jsou které z nich třeba i po stu letech závazné? Tady může být jádro sporu. Kolem citování církevních dokumentů se v nedávné minulosti u nás točily i jiné debaty, např. v souvislosti s podáváním eucharistie na ruku nebo s ekumenismem. Myslím, že zde by se měly vyjádřit povolané autority. Jde o netriviální otázku, která se týká mnoha oblastí.

Nechci a nemohu zde rozebrat otázku, co vše tvoří učení Církev a podle čeho se to určuje. Pro účel této diskuse je však důležitý jeden aspekt: Církev se ke svým dokumentům staví obdobně jako nepsaná britská ústava k zákonům – v tom smyslu, že ne vše, co nebylo explicitně zrušeno, dosud platí. Příklad? Je zakázáno vstoupit do budovy britského parlamentu v brnění. Nalepit poštovní známku, na níž je vyobrazena královna, hlavou dolů je velezrada. A tak dále. Tyto zákony *de facto* neplatí už dávno, ale jejich výslovným zrušením se britští zákonodárci neobtěžují. Obdobně Církev neruší mnohé předpisy či části dokumentů. Dogma o božství Ježíše Krista platí i po sedmnácti letech. Článek 13 už zmíněného *Motu Proprio* Pia X.

Papež Benedikt XVI. po mši svaté ve Staré Boleslavi
Foto: Anton Frič, Res Claritatis

o tom, že „osoby ženské nemohou být připuštěny k účinkování v chóru nebo v hudebním sboru“, naopak již zcela jistě neplatí – třebaže oficiálně zrušen nikdy nebyl. Byl však zrušen implicitně, pozdějšími dokumenty, komentáři církevních autorit (zejména papežů) a koneckonců i dlouholetou praxí schvalovanou kompetentními místy.

Jak tedy přistupovat k církevním dokumentům, jež se nějak vyjadřují k hudbě? Konkrétněji: je skutečně tak zřejmé, že zpívání „kytarovek“ při mši je v rozporu s církevními předpisy? Je podobnost s gregoriánským chorálem vskutku i dnes platným kritériem, podle něž se

má posuzovat liturgická přípustnost té které hudby? Myslím, že v dokumentech a vyjádřeních posledních sta let je znatelný vývoj.

Církev o gregoriánském chorálu

Motu proprio Pia X. z roku 1903 působí velmi nekompromisně. „Chránová skladba je tím posvátnější a liturgičtější, čím více se blíží svým rytmem, svou inspirací a svou lahodou gregoriánské melodii, a tím méně je hodna chrámu, čím více se vzdaluje od tohoto nejvyššího vzoru.“ Není co řešit. Na stejném stanovisku setrvává konstituce *Divini cultus*

V diskusích, jejichž cílem je najít společné stanovisko, a nikoliv zadupat oponenta do země, bychom neměli používat nepřiměřených přirovnání – jakkoliv se mohou zdát svěží a chytlavá.

Pia XI. z roku 1928. Konstituce Druhého vatikánského koncilu však tento důraz již neopakuje. Gregoriánský chorál je sice označen za „vlastní zpěv římské liturgie“, ovšem při liturgických úkonech mu patří čelné místo, „jsou-li jinak stejné podmínky“. Kriterium posvátnosti hudby se již posouvá: „Liturgická hudba bude tím posvátnější, čím těsněji bude spjata s liturgickým děním.“ V instrukci *Musicam Sacram* z roku 1967 se velmi důležitým kritériem přípustnosti hudby stává možnost zapojení lidu: „Církev nevyklučuje žádný druh církevní hudby z liturgických úkonů, jen když odpovídá duchu dotyčného liturgického úkonu a povaze jednotlivých částí a když nebrání povinné činné účasti lidu“. A dodává, že „opravdová slavnostnost liturgického úkonu nezávisí tolik na honosné formě zpěvu a na velkolepé obřadnosti, jako spíše na důstojném a zbožném vykonávání obřadů“.

Zajímavým způsobem se ohledně gregoriánského chorálu vyjádřili i poslední papežové. Jan Pavel II. ve svém *Chirografu* ke 100. výročí *Motu Proprio* Pia X na adresu výše uvedeného výroku o tom, že posvátná hudba se musí blížit gregoriánské melodii, uvádí: „Nejde o to kopírovat gregoriánský zpěv, jako spíše dosáhnout toho, aby nové skladby byly proniknuty tímž duchem, který podnítl onen zpěv a krok za krokem jej modeloval.“ Jde tedy spíše o to, aby liturgické skladby byly vytvářeny opravdovými křesťany: „Pouze umělec, který má hluboký *sensus Ecclesiae*, se může snažit vnímat a převádět do melodie pravdu Tajemství, které se slaví v liturgii.“

Současný papež se ve svém projevu na kongresu o církevní hudbě v roce 1985 vyjádřil snad ještě jednoznačěji:

„Poukaz (na gregoriánský chorál a na Palestrinu) neznamená, že by veškerá církevní hudba měla být napodobováním těchto vzorů. V tom se při obnově církevní hudby v 19. století a v následných papežských dokumentech učinila všelijaká zúžení. Správně pochopeno a jednoduše řečeno to znamená, že jsou nám vytyčeny vzory, které zaručují orientaci. Co však může s touto orientací vzniknout, nelze předem stanovit.“

Samozřejmě – tento krátký exkurs po církevních dokumentech není vyčerpávající. I ty nejnovější dokumenty jasně opakují, že „ne všechno, co existuje mimo chrám, je způsobilé překročit jeho práh“. Líbivost skutečně nemůže být jediným či hlavním kritériem toho, aby nějaká hudba mohla zaznít při mši. Jan Pavel II. ve zmíněném *Chirografu* výslovně píše: „V současnosti byl význam kategorie ‚liturgická hudba‘ rozšířen natolik, že zahrnuje repertoár, který nemůže vstoupit do slavení liturgie, aniž by znásilňoval jejího ducha a její pravidla.“ Zda ta či ona hudba může či nemůže zaznít při mši, je tedy věcí diskuse. Odsuzují-li však rytmický styl paušálně jen na základě určitých citátů z církevních dokumentů, zacházím s těmito dokumenty nesprávně. Odtud pak plyne onen dojem, že je někdo „mlácen předpisem po hlavě“.

Kvalifikovaná odpověď místo okřikování

Začal jsem úvahami nad komunikačními překážkami na straně autorů *Otevřeného dopisu*. Problémy se však objevují i na straně kritiků. Iničiátoři *Otevřeného dopisu* jsou obviňováni, že kazí dojem z návštěvy papeže. Jenže jejich dopis je konkretizací obav, které oni pocítují už delší dobu. Rozdělení není způsobeno tím, že na jeho existenci nahlas upozorním. Místo okřikování iničiátorů, že svou peticí „ruší“, by se jim mělo dostat kvalifikované odpovědi – a to bez ohledu na nešikovnou formulaci jejich dopisu. Sekce a komise České biskupské konference zde tahají za delší konec provazu a troška velkomyslnosti jim na důstojnosti i autoritě spíše přidá. Bylo by vhodné vyvarovat se reakcí ve stylu „nic nedostanete, dokud pěkně nepoprosíte“. Odpověď obsahující obvinění ze „lži-

vosti“ se pak svou komunikační úrovní příliš neodlišuje od komunikační úrovně samotného *Otevřeného dopisu*.

V diskusích, jejichž cílem je najít společné stanovisko, a nikoliv zadupat oponenta do země, bychom neměli používat nepřiměřených přirovnání – jakkoliv se mohou zdát svěží a chytlavá. Srovnání *Otevřeného dopisu* s normalizačním pamfletem, které ve své poznámce použil Milan Tesař na *Proglasu*, není zrovna férové; mnozí signatáři dopisu si od komunistů užili svoje. Konstruktivní není ani předhazovat iničiátorům *Dopisu*, že farizeové znali předpisy velmi dobře. Výstižná je v tomto směru námitka Michala Kretschmera na jedné z internetových diskusí, že „mlátit druhé po hlavě lze i prikázáním lásky“.

Křesťanská diskuse

Sledování diskuse kolem *Otevřeného dopisu* mě přivádí k následujícímu kritériu jak posoudit, zda nějaký polemický text je, či není křesťanský a konstruktivní: Jestliže po sepsání dopisu či odpovědi považuji za potřebné doplnit, že píšu „v lásce Kristově“, případně že nechci nikoho odsoudit ani nechci „vyvolávat zlobu, nenávisť či rozkol“, pak text zjevně není zralý k uveřejnění. Ze skutečně křesťanský napsaného textu totiž výše uvedené rysy vyplývají samy od sebe.

Někomu z nás mohou starosti iničiátorů *Otevřeného dopisu* přijít malicherné. Jim samotným ale malicherné nepřipadají, a proto je na místě konstruktivní odpověď. Bude-li jednou z reakcí na *Otevřený dopis* solidní a opravdu kompetentní výklad, jak zacházet s církevními dokumenty, mohou budoucí debaty – i na jiná témata – být o mnoho věcnější a přínosnější.

Ondřej Šipr

Místo okřikování iničiátorů *Otevřeného dopisu*, že svou peticí „ruší“, by se jim mělo dostat kvalifikované odpovědi...

O smyslu čekání

Jak mám čekat na to, co už se stalo? Není advent a s ním i Vánoce jen pouhou připomínkou události, která proběhla kdysi dávno někde ve vzdálené Palestině? Nehrajeme si vlastně jen na tu atmosféru očekávání?

Světlo Kristovo skutečně jednou provždy proniklo tmu světa odvráceného od Boha. Betlémská událost, která z lidského pohledu nastala v jednom okamžiku lidských dějin, je z pohledu Božího věčně přítomná. Spolu s ukřížováním, zmrtvýchvstáním a dalšími událostmi z dějin spásy trvale vypovídá o tom, jak miluje Bůh člověka.

Girolamo da Santacroce: Svatý Jan Křtitel, 16. století
Foto: www.lib-art.com

Čekat znamená uznat, že můj život nezávisí jen na mně samotném. Čekání pročišťuje zbrklost našich přání a představ, ale nezbavuje nás touhy, nečiní nás pasivními. Čekat není rezignovat.

Jenže my k nebi, které se nám otevře, musíme dojít. Nestačí, že kolem nás je světlo; nepustíme-li je dovnitř sebe, bude v nás tma stále přebývat. V každém z nás se musí odehrát dějiny spásy – nestačí si je připomínat, slavit, nechat se „oslovit atmosférou“. Musíme osobně vyjít za hvězdou naší touhy, klanět se dítěti, naslouchat rabbimu, stát pod křížem, trpět s jeho Matkou a odhalit prázdný hrob. Nikoli jenom jako, symbolicky, ale opravdu, tajemně.

Tma v nás (a kolem nás, ale i ta je vlastně tou naší tmou) nemůže odolat tomu, co po tomto vykročení musí nastat. Sám vládce tmy v závistivém údivu nad mocí lidské víry, přihlášení se ke světlu, musí sprásknout ruce nad podivuhodně křehkým způsobem spásy – jesličkami s dítětem, nad kolébkou nachovou touhou i tušeným výkupným utrpením. Kohouti do krve podrásní trním hříchu a zloby se probuzení živým snem o naději slétnou na to místo a uprostřed noci, v níž ona kolébka téměř zaniká, vyzpívávají nadcházející ráno. A ti, kteří po něm s touhou noční hlídky netrpělivě touží, uhasí svou žízeň pohárem půlnoční eucharistie.

Ale aby mohli s úlevou pít, musejí mít pořádnou žízeň, musejí si uvědomovat, že jim schází voda, musejí se na ni těšit a čekat.

Čekat znamená uznat, že můj život nezávisí jen na mně samotném. Čekání pročišťuje zbrklost našich přání a představ, ale nezbavuje nás touhy, nečiní nás pasivními. Čekat není rezignovat. Kdo rezignuje, nečeká na nic a na nikoho. Kdo čeká, touží. S délkou čekání touha roste a zpevňují se její kořeny, jejichž jméno je naděje.

Čas, který je vyplněn čekáním, není neplodný. Při čekání nejde jen o výsledek, jako by veškerý čas před vyplněním naší touhy byl jen marnou epizodou, ztrátou. Touha, bytostně spojená s čekáním, zúrodňuje každou minutu našeho života. Čas, který strávíme v očekávání, jako by měl dvojnásobnou hodnotu; zároveň je a bude. Vše, co děláme, čím žijeme, čemu se věnujeme, slouží naší okamžité

potřebě, ale zároveň to odkazuje dál, získává to smysl ve světle toho, co má teprve přijít.

Advent je dobou čekání. V rozměru liturgického roku můžeme znovu prožít odvěké čekání lidstva na Mesiáše. Skutečným rozměrem adventu je hloubka. Vyprahlost našeho srdce nemůže svlažit žádný povrchní pramínek. Mráz kolem nás usvědčuje z marnosti vše, co by chtělo proniknout k našemu srdci zvnějšku. Jen v nejhlubší krajině našeho srdce, tam, kde se rozhodujeme pro Boha, může vytrysknout zdroj věčného života. Vše ostatní je marné. Vyprahlost, úzkost, únava, stesk – to jsou znamení, že naše skutečná spása se musí narodit uvnitř. A musí být přijata, nikoli zasloužena. Adventní čekání nás přiměje odložit vše, co je zbytečné. Co tíží a neuneseme to. Advent je dobou ticha. Skutečný stesk, skutečná touha se slovy lidskými vyjádřit nedá. Jak dát do slov, že něco bolí, a přitom je to krásné?

Veškeré očekávání celého lidstva a všeho tvorstva soustředilo se v Marii. Ona není jen symbolem očekávání Izraele, ale sama je tou „sionskou dcerou“, která dala souhlas, aby se naplnil čas. A v pokojné důvěře vyčkává, čistá, svobodná pro Boží vůli.

I naše adventní čekání by pro nás mělo být takovou očištnou kúrou. Advent by nám měl také intenzivně připomínat, že očekávání je vlastním údělem křesťana. Celý život je přípravou na definitivní setkání s Kristem. Touha je dar daný nám Bohem proto, abychom při tomto čekání neusnuli. V trpělivém čekání bychom se měli cvičit i v drobných každodenních záležitostech. Jedním ze smyslů askeze je právě i cvičení v trpělivosti. Nespěchejme s realizací všeho, co si přejeme, byť je to dobré. Nechme v sobě růst touhu. Abychom zcela svobodně mohli kleknout před tím, který jediný dá smysl našim životům.

Abychom toho byli schopni, připouštějme svou duši k Mariině naději jako k pevné kotvě (svatý Jan Damašský).

Petr Beneš

Převzato z časopisu Amen 12/1997

Vybíráme z redakční pošty

Milá redakce,

jsem těžce nemocen a poslední čísla Monitoru čtu v nemocnici. Je to pro mne potěšení a podpora. Zejména číslo o listopadové revoluci je skvělé. Opatřil jsem si několik exemplářů navíc a půjčuji je spolupracovníkům i personálu. Zvláště silné je svědectví P. Čemuse o jeho rodičích.

Přeji Vám hodně Božího požehnání úspěchů do dalších čísel.

V. M., Praha

Vážení,

děkuji za výborné číslo 25! Je dobře, že jste připomněli, jak probíhaly studentské bouře v Praze a jinde. Zdá se, že mnozí už zapomněli, jaké to před Listopadem bylo – jak sprostě se chovala policie a Lidové milice. Uvědomují si to ti, kteří dnes tvrdí, že za komunistů bylo lépe? Nepotřebovali by zase obuškem do zad, aby se jim rozsvítilo v hlavě?

Monitor je výborný časopis. Přeji Vám hodně síly do další práce!

P. T., Brno

Vážení,

velmi jste mě potěšili číslem 26, věnovaným svátku Krista Krále a výročí kanonizace Anežky Přemyslovny. Oceňuji také článek o italském boji za kříž ve školách, díky za tak odvážný text! Váš časopis je výborný v tom, jak spojuje odvahu otevírat nová témata s respektem ke katolické církvi a jejím představitelům. To je zvláště cenné v dnešní době, kdy se tisk zaměřuje především na senzace a polopravdy.

Jen tak dál!

Váš čtenář J. K. z Klatov.

Moc děkuji za zasílání časopisu. Je to opravdu krásné čtení a vždycky se na časopis těším. Je to skvělý nápad s tím DVD. Momentálně jsem bohužel v nemocnici, takže Vám nemohu přispět, ale v novém roce Vám určitě nějakou tu korunu pošlu.

Nemohli byste mi zjistit, kdo v Jihomoravském kraji z politiků (konkrétně z Brna) něco skutečně dobrého dělá? Moc nevím, koho volit.

Zdraví H. P.

Strmilovský pro-life víkend pro mladé

Strmilovský pro-life víkend pro mladé pořádati ve dnech 12. až 14. února 2010 jihočeskí Mladí křesťanští demokraté ve spolupráci s Hnutím Pro život ČR.

Bohatý program začne už v pátek večer, kdy promluví o evropském pohledu na eutanazii Roman Joch, ředitel Občasného institutu. Dalšími přednášejícími jsou Michaela Freiová (*Umělé potraty jako ženské právo*), Jiří Carbol (*Pro-life témata v české politice*) Radim a Kateřina Ucháčovi (*Jak mluvit o bioetických tématech*), Matyáš Zrno (*Média a kultura života*), Jan Vrána (*Zkušenosti s projektem Stop genocidě*), Zdeňka Rybová (*Poradenství a postabortivní syndrom*), Xenie Preiningerová (*Antikoncepce a umělé oplození z pohledu lékaře*) a David a Michaela Prentisovi z Ligy pár páru (*Antikoncepce a její dopady*).

Registrace, přihlášení k ubytování je možné podávat do 31. ledna 2010. Lze se zúčastnit i jen části přednášek bez registračního poplatku. V registračním poplatku 450 Kč jsou zahrnuty ubytování a strava.

Kontaktní osoba: Ignác Pospíšil – e-mail: ignac.pospisil@centrum.cz, tel: 775 048 413. Další informace na <http://prolife.cz/strmilov>.

HPŽ

Debatní večer v akademické farnosti: Křesťanská filozofie?

Debatní večer s prof. Stanislavem Sousedíkem, Dr. Karlem Šprunkem a prof. Tomášem Halíkem

V úterý 8. 12. 2009 ve 20 hodin po studentské mši svaté se na pozvání revue *Salve* a Akademické farnosti Praha uskuteční v sakristii kostela Nejsv. Salvátora u Karlova mostu v Praze debatní večer s prof. Stanislavem Sousedíkem, Dr. Karlem Šprunkem a prof. Tomášem Halíkem, významnými představiteli českého intelektuálního světa, na téma křesťanství a filozofie.

V rámci večera promluví pozvaní hosté o své cestě k filozofii a ve filozofii, o zkušenosti toho, jak se filozofie dělala před Listopadem 89, o Patočkových bytových seminářích, o proměně, kterou přinesla Sametová revoluce, o významu dialogu mezi filozofií a křesťanstvím a dalších otázkách. Večer bude moderovat Klára Jelínková.

Setkání se koná v návaznosti na číslo revue *Salve* 2/2009 věnované tématu křesťanství a filozofie.

Salve

Poznámka k týdnu

Máme nejvznešenější Matku

Radostí Boha je svatý člověk. Nestačí, abychom se nějak dostali do nebe, to není cíl přiměřený vznešenosti Božího a Mariina dítěte. Máme žít v milosti, růst ve ctnostech, usilovně šířit víru a po smrti přeskočit očistec.

Před 155 lety vyhlásil papež Pius IX. bullou *Ineffabilis Deus*, že Panna Maria byla zvláštní Boží milostí uchráněna od prvního okamžiku svého početí veškeré poskvrny prvotního hříchu. Vytvořil tak jen zbytečnou teologickou obtíž, bránící ekumenickému dialogu, anebo paprskem dogmatu osvětlil důležitou teologickou pravdu?

Písmo svaté je zářím dvěma prorocstvími o Panně Marii. V Genesis v tzv. *protoevangelii* říká Bůh hadovi, že mezi něj a ženu a jejich potomstva položí nepřátelství: „Ono ti rozdrtí hlavu, ty jemu rozdrtíš patu.“ Zřetelnou ozvěnou těchto slov je dvanáctá kapitola Zjevení, která končí viděním: „Tu se had na ženu rozlítal a odešel, aby vedl válku proti ostatním z jejího potomstva, kteří zachovávají Boží přikázání a hlásí se k Ježíšovu svědectví.“ Tak je nám v první i poslední knize Bible

připomínáno, že jsme nejenom dětmi Božími, ale také dětmi nové Evy, kterým je předurčeno bojovat proti hadovi nikoliv osamoceně, ale společně v nadpřirozené rodině víry, kterou je Církev.

Jako je Eva naší matkou v rovině přirozenosti, tak je Maria naší matkou v rovině milosti. Od první Ženy jsme skrze její lásku k Adamovi přijali život biologický, od nové Ženy skrze její přijetí Spasitele život duchovní. Dogma Pia IX. nám říká něco velkého o naší pravé Matce: ta, která přišla porazit hada, nebyla v žádném okamžiku své existence pod hadovou mocí. *Potuit, decuit, ergo fecit* – bylo to možné, bylo to vhodné, tedy to Bůh udělal – říká svatý Anselm. A jak později vysvětlil blahoslavený Duns Scotus, Kristova matka byla vykoupena podobně, jako každý člověk, ale dokonaleji, neboť milost uchraňující je vyšší než

milost očišťující. Vzpomínáte si na slova svaté Terezie od Dítěte Ježíše, že jí Kristus odpustil více než jiným, neboť jí hříchy odpustil *předem*?

Všemohoucí Spasitel uchránil svoji matku před hříchem a jeho následky, ostatní lidi očišťuje dodatečně. Očekává však od nás totéž – radostnou svobodnou spolupráci na vlastním posvěcení a spáse celého lidstva. Radostí Boha je svatý člověk. Nestačí, abychom se nějak dostali do nebe, to není cíl přiměřený vznešenosti Božího a Mariina dítěte. Máme žít v milosti, růst ve ctnostech, usilovně šířit víru a po smrti přeskočit očistec. V Církvi požíváme dobrodiní úplné rodiny – máme Otce, Matku, nespočetně sourozenců a naším dědictvím je celá země. Smutek přenechejme těm, kteří si volí úděl sirotků.

David Petrla

LITURGICKÁ ČTENÍ

6. 12. Neděle	Bar 5, 1–9, Žl 126, Flp 1, 4–6. 8–11, Lk 3, 1–6 2. neděle adventní (sv. Mikuláš)	10. 12. Čtvrtek	Iz 41, 13–20, Žl 145, Mt 11, 11–15 sv. Julie a Eulálie
7. 12. Pondělí	Iz 35, 1–10, Žl 85, Lk 5, 17–26 sv. Ambrož	11. 12. Pátek	Iz 48, 17–19, Žl 1, Mt 11, 16–19 sv. Damas I.
8. 12. Úterý	Gn 3, 9–15. 20, Žl 98, Ef 1, 3–6. 11–12, Lk 1, 26–38 Slavnost Panny Marie počaté bez poskvrny prvotního hříchu	12. 12. Sobota	Sir 48, 1–4. 9–11, Žl 80, Mt 17, 10–13 Panna Maria Guadalupská, sv. Jana Františka de Chantal
9. 12. Středa	Iz 40, 25–31, Žl 103, Mt 11, 28–30 sv. Valerie		

Res Claritatis MONITOR – zpravodajský týdeník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Fotografie bez uvedení zdroje pocházejí z Flickr.com. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474. Adresa redakce: Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, 152 00 Praha 5, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/5500. Šéfredaktor: Mgr. Michaela Freiová. Redaktoři: Mgr. Dagmar Kopecká, Mgr. Ondřej Vaněček. Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frej, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Mgr. Matyáš Zrno. Teologický poradce: P. Mgr. Pavel Mayer OP. Objednávky: Periodikum je distribuováno zdarma a lze jej v požadovaném počtu kusů objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo jsou přibližně 15 Kč, což pro tento rok činí 465 Kč. Všem dárcům Pán Bůh zaplatí. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.